

I Jornada: Temps Educatiu

Acte obert a tota la ciutadania

14 de gener a les 9:30 h Escola Sant Martí

Ajuntament de
Cerdanyola del Vallès

Pl. Francesc Layret, s/n
08290 Cerdanyola del Vallès,
Tel. 935 808 888

PROGRAMA DE LA JORNADA

9.30 h. Benvinguda i parlaments, a càrrec de la Il·lm. **Sr. Carles Escolà**, alcalde de Cerdanyola, i la **Sra. Elvi Vila**, regidora d'Educació.

10 h. Conferències.

"Educació i centres escolars, més enllà del debat sobre la Jornada contínua", a càrrec del **Sr. Jaume Aguilar**, membre de l'equip coordinador de la Federació de MRP de Catalunya i la **Sra. Maria Vinuesa**, mestra d'Educació Infantil i membre de l'executiva de l'Associació de Mestres de Rosa Sensat.

11.00 h. Pausa cafè.

11.30 h. Taula de debat.

El Temps Educatiu a les escoles.

Amb la participació del **Sr. Jaume Aguilar**, membre de l'equip coordinador de la Federació de MRP de Catalunya; la **Sra. Maria Vinuesa**, mestra d'Educació Infantil i membre de l'executiva de l'Associació de Mestres de Rosa Sensat; el **Sr. Ramon Font**, portaveu Nacional d'USTEC·STEs IAC; el **Sr. Andrés Encinas**, ex-vocal de la Junta de FaPaC i una representant del Departament d'Ensenyament.

Coordina la taula la **Sra. Maria Soler**, Tècnica d'Educació Municipal de l'Ajuntament de Cerdanyola del Vallès.

13 h. L'experiència de l'Escola Pau Vila.

Conferència a càrrec del **Sr. Enric Naval**, director de l'Escola Pau Vila d'El Papiol. És una de les primeres escoles del Pla Pilot de la jornada contínua del Departament d'Ensenyament.

Després de la conferència hi haurà torn obert de preguntes.

13.45 h. Cloenda de la jornada.

Parlem del temps educatiu

El passat dissabte 14 de gener més d'un centenar de persones es van reunir a l'escola Sant Martí per aprendre i debatre sobre l'organització del temps educatiu a les escoles. Més enllà del debat entre jornada partida i jornada continuada, es van presentar propostes i experiències sobre com estructurar el temps educatiu dels infants.

Cerdanyola del Vallès, com a ciutat educadora, té un llarg recorregut en la dinamització i la innovació en l'àmbit educatiu, que s'ha concretat al llarg del temps.

El Projecte Educatiu de Cerdanyola (PEC) esdevé una eina útil per a la reflexió, el debat, el compromís i el consens, vinculant tres àmbits clau: la ciutat, l'educació i la participació ciutadana.

És en aquest escenari on s'ha plantejat la I Jornada de Temps Educatiu a les escoles de Cerdanyola del Vallès: un espai de debat, reflexió i anàlisi entorn a la jornada horària a les escoles i les seves implicacions socials i pedagògiques.

Benvinguda a les persones assistents

L'alcalde de Cerdanyola, Carles Escolà, va donar la benvinguda i va cedir la paraula a Charo Díez, directora de l'escola Sant Martí, que va agrair la presència, en un dissabte al matí, de tanta gent per parlar d'educació. Va aprofitar per convidar la

ciutadania als actes de celebració del 50è aniversari del centre, que es faran al llarg del curs. Seguidament va parlar la regidora d'Educació i Drets Civils, Elvi Vila. En primer lloc, va situar la jornada en el marc del Projecte Educatiu de Cerdanyola, que per aquest curs es planteja, a més del debat sobre el temps escolar, altres accions, com els Camins escolars -que es preveu que es posin en marxa aquest mateix curs- o el treball sobre la planificació educativa a llarg termini a la nostra ciutat.

Pel que fa al temps escolar, la regidora va destacar que la iniciativa sorgeix de la inquietud de les direccions de les escoles, i que es va recollir, perquè afecta tota la ciutat, en el Projecte Educatiu de Cerdanyola. De fet, hi ha centres que han anat més enllà i fins hi tot han demanat al Departament fer jornada continuada tot el curs.

"Aquí no venim a convèncer a ningú del que és bo o dolent. Venim a escoltar, a explicar quines experiències han tingut altres escoles i sobretot, a compartir tot el que saben els experts."

L'Elvi Vila va insistir en què la voluntat de l'Ajuntament és que qualsevol decisió al respecte serà consensuada: "Aquí no venim a convèncer a ningú del que és bo o dolent. Aquí el que venim és a escoltar, a explicar quines experiències han tingut altres escoles i sobretot, gràcies als experts que venen, a compartir tot el que saben amb tots nosaltres. La voluntat d'aquest Ajuntament es que serà un tema que decidirem plegats. Perquè

qualsevol cosa que decidim plegats tindrà molta més força, ens la creurem tothom una mica més i ens la farem una mica més nostra"

L'alcalde de Cerdanyola, Carles Escolà, va ser el darrer en intervenir en aquesta primera part de la jornada. Va centrar la seva intervenció en la importància del la jornada escolar en el debat més ampli sobre la conciliació entre els horaris laborals i els familiars: "Fa temps que es parla de la jornada contínua a les escoles. Una mesura que, com totes, té detractors i defensors, segurament tothom té la seva part de raó. Però s'ha d'arribar a un consens on les nenes i els nens siguin els principals beneficiats. El que és segur i, des del govern de Cerdanyola n'estem convençuts, es que sense un mínim acord social, que vagi més enllà

de les jornades i les condicions laborals, difícilment es podrà arribar a un consens en relació al temps educatiu"

L'alcalde va remarcar la necessitat de que el sistema educatiu públic disposi dels recursos suficients, més enllà del model horari al que s'opti: "I això avui no passa. I aquí les administracions públiques tenim, tenim la responsabilitat de que encara no passi. Però també les famílies i els professionals de l'educació hem de continuar lluitant per a canviar precisament aquestes polítiques que no garanteixen els recursos per a l'educació pública, universal i de qualitat que volem."

"Hem de continuar lluitant per a canviar les polítiques que no garanteixen els recursos per a l'educació pública, universal i de qualitat que volem."

Va acabar la seva intervenció demanant un debat seré i argumentat en el que a part de la comunitat educativa hi puguin participar entitats i persones que participen en l'educació de l'alumnat fora de l'horari lectiu, ja que a realitat actual fa que haguem d'analitzar l'educació al llarg i ample de la vida de les persones i tenir en compte la realitat social en la que vivim.

Més enllà del debat sobre la jornada contínua

Maria Vinuesa, mestra d'Educació Infantil i membre de l'executiva de Rosa Sensat, i Jaume Aguilar, portaveu de la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica, van presentar les seves reflexions sobre com hauria de ser el temps educatiu, tant dins com fora de l'escola.

"**P**er pensar en una jornada escolar continuada, si hi volem pensar-hi, el primer que cal és fer una reflexió de quins són els temps de l'escola." A partir d'aquesta premissa, Maria Vinuesa va anar analitzant tots els aspectes que influeixen en la definició del temps educatiu dins de les escoles.

El primer factor que va destacar va ser el model d'escola que aspira ser cada centre: "Podem fer aquesta reflexió en general, com a municipi, però cada escola, cada equip de mestres cal que faci aquesta reflexió. A partir d'aquesta reflexió haurem de compartir significats. És un dels temes fonamentals en aquest debat sobre el temps educatiu." En el cas concret del debat sobre la jornada compactada, va remarcar la necessitat de que tot el col·lectiu sàpiga exactament de què està parlant, de quins són els avantatges i inconvenients, a partir de la recerca i de les experiències que ja s'han dut a terme, com la de l'escola d'El Papiol que participa en la jornada.

Va seguir amb la importància de l'organització dins l'escola: tant pel que fa a la manera de repartir el temps com pels motius que tenim per fer-ho així: "Si nosaltres tenim una organització i volem anar cap a una altra, el primer que ens cal saber és a què respon aquest canvi. L'organització de les escoles ha estat igual absolutament igual des de fa molts anys. Sabem dir per què fem aquest horari? No. El fem perquè ho hem fet tota la vida. Pensar com ens organitzem i per què ens organitzem d'aquella manera és una de les altres reflexions fonamentals que hem de fer abans de proposar canvis".

"Podem fer aquesta reflexió en general, com a municipi, però cada escola, cada equip de mestres cal que faci aquesta reflexió."

El següent aspecte va ser la necessitat de coordinació entre tots els sectors de la comunitat escolar: entre el professorat, evidentment, que ja sol treballar en equip i que té mecanismes ben definits dins dels centres, però també amb les famílies i amb tots els professionals que treballen a l'escola. I si ens plantejem que el temps educatiu dels infants i joves va molt més enllà del temps que passen al centre, encara es fa més clara la necessitat d'establir mecanismes de coordinació eficients. I, dins d'aquesta coordinació, cal tenir en compte la necessitat de formació dels i les mestres, de manera que es prevegin espais per a la transferència de coneixements.

La ponència de la Maria Vinuesa va continuar amb unes interessants reflexions sobre què fem amb el temps dins l'escola. Va parlar d'aprofitar el temps i de perdre el temps: "Si pensem que hem d'aprofitar el temps, aprofitem-lo. Si pensem que hem de perdre el temps, en el sentit de desconnectar per poder connectar millor després, llavors no seria perdre un temps, sinó que seria un moment d'aturada, de pensament, per tal que després puguem continuar fent allò que estàvem fent.

Va remarcar molt la importància de respectar el temps dels altres, especialment el temps dels infants: "Respectar el temps dels altres és fonamental. Això lligaria amb l'escola lenta. El que es demana quan es parla d'escola lenta és entendre que no tothom tenim el mateix ritme, que no tothom tenim la mateixa manera de fer i per tant, dins del marc de l'escola, hauríem de començar pel temps dels infants. Gairebé sempre, els temps dels infants i els nostres no tenen res a veure. El concepte de temps d'un infant amb el concepte de temps nostre no és igual".

"Si volem fer un canvi d'horari cal que pensem en totes aquestes coses. En com respectem aquest temps de l'infant i també li donem l'oportunitat de perdre el temps quan el necessiti perdre i no quan nosaltres considerem que l'ha de perdre"

Per tant, segons Vinuesa, qualsevol modificació que es vulgui fer cal que tingui en compte aquests aspectes: "Si volem fer un canvi d'horari cal que pensem en totes aquestes coses. En com respectem aquest temps de l'infant i també li donem l'oportunitat de perdre el temps quan el necessiti perdre i no quan nosaltres considerem que l'ha de perdre. Es tracta de no fer les coses tots a la vegada i no de la mateixa manera".

La intervenció de la Maria Vinuesa va seguir amb una pregunta: "tot el temps de l'escola és temps educatiu?" Qualsevol resposta a aquesta pregunta té implicacions en la manera d'entendre l'escola: "Ara es diu molt que tot el temps de l'infant és

educatiu. quan el nen va pel carrer i va amb la mare i s'atura a un semàfor en vermell, aprèn alguna cosa? Quan un nen va pel passadís d'un lloc a un altre, aprèn? Quan un nen ha de fer qualsevol activitat senzilla o cotidiana com és rentar-se les mans, aprèn? Doncs sí. I com que tot això es dona, ho hem de pensar. Hem de posar les condicions perquè sigui un bon aprenentatge, que el faci créixer, canviar, que s'acumuli a tot el coneixement que ja té".

La reflexió sobre la manera de fer de cada escola també és un factor important: "Estem en una escola que enguany fa 50 anys. Aquesta escola segurament té una cultura molt diferent a una escola que en faci 10 o 15. Les escoles van construint tota la seva cultura pedagògica a mida que van passant els anys, els cursos i a mida que totes les persones que la configuren hi van aportant la seva. Arriba un moment que cal pensar en aquesta cultura d'escola, perquè és possible que hi hagi aspectes, que responen a una visió d'escola que en aquest moment ja no ens serveix. Per tant, l'hem de pensar, l'hem de debatre".

Maria Vinuesa va resumir la seva proposta: "Amb la meva intervenció el que he volgut transmetre es que per fer qualsevol proposta de canvi hem de mirar el conjunt. I sobretot que el que plantejem afavoreixi sobretot les igualtats d'oportunitats i l'equitat a l'escola i la societat. Citant Paulo Freire, som éssers condicionats però no determinats. La determinació la posem nosaltres".

La ponència de Jaume Aguilar va començar amb una afirmació categòrica: "A nivell europeu això de la jornada contínua és una anomalia, ho sento. La majoria de països europeus tenen jornada partida o el que s'està fent amb jornada contínua és incorporar el menjador dintre de l'horari, i llavors acaben a l'hora que sigui"

Va explicar la situació dels països on es fa jornada continuada: Itàlia, Grècia Portugal i Alemanya . A Portugal, per exemple, hi ha zones on, a causa de la manca d'equipaments escolars es fa doble torn escolar: hi ha alumnat que va a l'escola al matí i alumnat que hi va a la tarda. A Alemanya, a partir d'un estudi presentat al parlament l'any 2000, s'està anant cap a un model d'educació a temps complet, on les classes acaben al migdia però l'alumnat dina a l'escola i s'hi queda per fer activitats extraescolars a la tarda.

A la majoria de països s'integra el dinar dins el temps escolar, però per a tothom i sovint sense cost per a les famílies: "Aquí no es fa a l'escola perquè a vegades no hi ha menjador, a vegades no es pot pagar i hem optat per una situació complexa, on el menjador se'l paga cadascú. En canvi, en molts països està incorporat dintre de la jornada lectiva i per tant, de l'horari lectiu del centre".

A l'estat espanyol, gairebé totes les comunitats autònomes han optat per la jornada continuada en l'ensenyament públic. Només Catalunya, la Comunitat Valenciana, Aragó, Navarra i Euskadi mantenen la jornada partida. A l'escola

concertada se segueix fent jornada partida a tots els territoris.

Aguilar va exposar que no hi ha evidència de que la jornada contínua millori ni els resultats ni la conciliació familiar. Quant als resultats acadèmics, va citar els estudis fets per Elena Sintès, entre d'altres, que conclouen que el tipus de jornada no té relació amb els resultats obtinguts: "Des del punt de vista objectiu us puc assegurar que no es guanya absolutament res amb un sistema de jornada contínua o jornada partida. En tot cas, els que es perden es perden, i els que tiren, doncs tiren com poden". Pel que fa a la conciliació familiar, en canvi, sí que la jornada compactada té efectes, ja que no sempre es garanteix que l'infant passi més temps amb els pares: "Sí que hi ha estudis importants que ens expliquen que fer jornada contínua significa que aquells alumnes que no tenen un suport familiar suficient i un poder adquisitiu suficient queden despenjats del sistema. Per tant, la jornada contínua és un factor agreujant de les desigualtats socials"

"Fer jornada contínua significa que aquells alumnes que no tenen un suport familiar suficient i un poder adquisitiu suficient queden despenjats del sistema. Per tant, la jornada contínua és un factor agreujant de les desigualtats socials"

Va fer esment d'un factor que sí que s'ha demostrat que influeix en la millora dels resultats acadèmics: "Hi ha millores quan aquells alumnes fan un tipus d'activitat extraescolars, d'alguna manera lligades al projecte educatiu i per tant, lligades a les activitats que es fan dins el centre. Aquesta coordinació entre jornada lectiva i no lectiva, aquests tipus d'activitats que es coordinin, això sí que fa millorar qualitativament els resultats i el rendiment escolar als centres".

La segona part de la intervenció del Jaume Aguilar es va centrar en el què s'ha fet a Catalunya. El 1993 es va arribar a un acord amb la comunitat educativa sobre quina és la jornada educativa que s'havia de fer a Catalunya, i es va optar per la

jornada partida. L'acord es va trencar el 2012, quan el Departament d'Ensenyament va decidir que als centres públics de secundària es fes jornada compactada. Des dels Moviments de Renovació Pedagògica es té com a objectiu arribar a un nou acord: " Cal anar treballant amb acords amb la comunitat educativa, perquè la jornada escolar educativa no és un tema dels mestres. És un tema social. Amb aquest acord volem aconseguir la millora de la cohesió social i dels resultats educatius".

"Cal anar treballant amb acords amb la comunitat educativa, perquè la jornada escolar educativa no és un tema dels mestres. És un tema social. Amb aquest acord volem aconseguir la millora de e la cohesió social i dels resultats educatius"

El model cap al que es tendeix és el de l'educació a temps complet: "El debat de la jornada contínua és un debat obsolet. Està superat, no anem per aquí."

Seguint les línies plantejades per la proposta de reforma horària que s'està elaborant al Parlament de Catalunya, el que es vol fer, a grans trets, és racionalitzar el temps que infants i joves passen a l'escola i fent activitats extraescolars. L'activitat educativa hauria de començar a les 8h, com molt aviat, i no acabar no més tard de les 19h, i inclouria l'horari lectiu, el temps del dinar i les activitats extraescolars. Els centres, els equipaments, estarien oberts fins a les 19 h per desenvolupar-hi tot tipus d'activitats.

Hi hauria, doncs, un triple horari: el de l'alumnat, que seria la part més fixa; el dels educadors i professorat que seria més flexible, i després, la dels centres i equipaments públics, que cal que estiguin oberts moltes més hores.

Conjuntament amb la Diputació de Barcelona, es començarà a implementar aquest model a a vuit municipis de la província, essent Sabadell, Granollers i l'Hospitalet les experiències pilot. Es vol estendre aquest model a tot Catalunya.

En paraules de Jaume Aguilar, l'educació a temps complet té com a objectius:

- Equitat i igualtat. Que realment arribi a tothom, i que l'escola recuperi el paper d'ascensor social dels nostres joves i infants.
- Incrementar la qualitat, per quedar-nos com estem no val la pena. Cal intentar-ho.
- La funció de cura: tenint en compte les dificultats actuals, amb gairebé un 28% de les famílies a sota del llindar de la pobresa, els centres educatius i els professionals que hi treballen tenen aquesta funció amb els infants i joves.
- La creació de nous entorns d'aprenentatge, que generin noves oportunitats per a l'educació.
- Tot aquest procés ha de comportar una innovació de la manera de fer escola, de fer educació.

Jaume Aguilar va acabar la seva intervenció animant a incorporar-se al projecte: "Les oportunitats són clares. Aquest projecte s'està treballant en aquests moments. Partim de tres grans idees històriques. Partim de la idea de les ciutats educadores, idea molt interessant però de vegades massa municipals; de l'entorn de les escoles molt ben intencionades amb dificultats; partim dels plans educatius d'entorn. Agrupant tot això, fariem l'educació a temps complet. Integra totes aquestes inquietuds de la ciutat, del Departament, de la ciutadania en general i dels propis centres per tirar endavant un tipus d'educació diferent".

El temps educatiu a les escoles: taula rodona

Montserrat Payès, responsable del Servei d'Ordenació Curricular d'Educació Infantil i Primària del Departament d'Ensenyament; Ramon Font, portaveu d'USTEC; Andrés Encinas, ex-vocal de la Junta de FaPaC i els ponents de la primera part de la jornada, Jaume Aguilar i Maria Vinuesa, van debatre, juntament amb els i les assistents, sobre diversos aspectes del tema que ens ocupa.

Per anar tractant diversos temes, es va plantejar una pregunta a cadascun dels i les participants de la taula. El debat sencer està disponible a l'espai web de la jornada: aquí enumerarem les idees més destacades d'aquesta part de la jornada.

per exemple en zones turístiques, on l'únic temps que tenen les famílies per estar amb l'alumnat és a l'estona de migdia, ja que comencen a treballar al de 5 de la tarda; escoles que comparteixen espais i transport escolar amb els instituts i, finalment, un darrer grup correspon a escoles en entorns socials desafavorits, on el fet que tot

25 escoles de Catalunya formen part del Pla Pilot de jornada compactada a les escoles d'infantil i primària

Montserrat Payès va explicar la tipologia d'escoles que formen el pla pilot: centres d'educació especial, que tenen el temps de menjador incorporat en el seu horari lectiu; escoles rurals, en les que és una millora estalviar desplaçaments; escoles que han canviat el seu horari per adaptar-se a les necessitats de conciliació de les famílies,

Escoles Vall d'Aro, Els Estanys i Fanals, de Castell, Platja d'Aro; Pedralta, de Santa Cristina d'Aro; l'Olivar Vell d'Esclanyà, de Vall-llobrega; Pau Vila, d'El Papiol; Sant Jordi, de L'Ametlla de Mar; CEE Can Rigol, d'El Prat de Llobregat; CEE El Pontarró, de Martorell; CEE Horitzó, de Pineda de Mar; Les Oliveres, de Cabrera d'Anoia; Finestres, de Mieres; de Lliurona, Sant Jordi d'Oliana, de Tuixent, d'Hortsavinyà, Puig drau, del Montseny; Mestral, de l'Hospitalet de l'Infant, Valdelors, de Vandellòs, Ramon y Cajal, d'Ulldecona, i Concepció Arenal, Eduard Marquina, Can Fabra i Congrés Indians de Barcelona.

l'alumnat es quedi a dinar a l'escola garanteix un àpat diari per a tothom i a més fa reduir l'absentisme escolar, que era molt important.

Les famílies necessiten que els centres estiguin oberts més enllà de l'horari lectiu.

Andrés Encinas va descriure les necessitats de les famílies. Per una banda, el servei de menjador, que molts cops és gestionat per les AMPA, i, per l'altre, les activitats extraescolars, que sobretot en àmbit urbà compleixen la funció d'espai de socialització. Cal que els centres estiguin oberts, tant per a l'horari lectiu com per a activitats extraescolars de diversos tipus: esportives, lúdiques o de caràcter més cognitiu.

L'equitat és una de les bases de l'educació a temps complet

Jaume Aguilar va remarcar que és imprescindible garantir l'accés equitatiu tant al menjador com a les activitats extraescolars. Sobretot cal que el menjador pugui arribar a tothom, i es garanteixi un plat a taula per a tots els infants. Pel que fa a les activitats extraescolars, caldria una redistribució i reordenació dels recursos que ja s'estan dedicant en aquests moments, sobretot des dels municipis però també del departament.

A partir d'aquests canvis en els horaris i d'aquesta mirada diferent cap al temps educatiu, tenim una oportunitat de fer d'haver un canvi en profunditat a les escoles i l'educació.

Maria Vinuesa va aprofundir en el que ja havia exposat en la seva intervenció: el debat sobre la jornada ha de portar altres debats, com ara el paper dels mestres especialistes dins l'aula, els temps d'esbarjo i les activitats que es fan al pati.

Si hi hagués la inversió en educació que contempla la LEC, el 6% del PIB, el menjador i les extraescolars podrien ser gratuïts per a tot l'alumnat de les escoles sostingudes amb fons públics.

Ramon Font, portaveu de l'USTEC, va esmentar diversos aspectes sobre els que cal estar al cas quan parlem de canvis en la jornada escolar: la necessitat de que escoles públiques i concertades facin el mateix nombre d'hores; el compromís d'inversió en educació del 6% del PIB, serien 13.924 €, els 4.821€ actuals queden força lluny, o la constatació de que no li pertoca a l'escola ni catalitzar la reforma horària ni resoldre el problema de la pobresa infantil: cal prendre altres mesures.

Les proves d'avaluació del Departament d'Ensenyament s'han d'adaptar als canvis a les escoles.

Tant les famílies com les direccions dels centres manifesten aquesta preocupació: per una banda s'estan propiciant canvis normatius, però per l'altra hi ha la por a una baixada de resultats en les proves d'avaluació que es fan a 3r i a 6è de primària. La representant del Departament va comentar que des del Consell Superior d'Avaluació s'està treballant en la redefinició de les proves, per tal d'adequar-les al nou currículum.

A Catalunya no hi ha una normativa específica per a la regulació de la jornada compactada a primària.

El tema de les dificultats amb què es troben els partidaris de la jornada compactada a primària va suscitar polèmica. A diferència del que passa en

altres territoris de l'estat, a Catalunya la normativa de calendari escolar, que es publica cada final de curs, és la que marca els marges en que es pot desenvolupar la jornada escolar. Es va apuntar la coincidència entre els territoris en què hi havia menys jornada compactada i més escola concertada.

El debat sobre la jornada continuada queda superat per un marc més ampli, en termes d'entendre l'escola a temps complet.

En el projecte d'escola a temps complet, un dels elements clau seria començar a diferenciar, l'horari del centre de l'horari del professorat i de l'horari de l'alumnat, que tenen molts punts de contacte, moltes interseccions però que no coincideixen al 100%. Cal dir que s'està treballant sobre l'escola a temps complet des de fa sis anys, amb consensos amb tota la comunitat educativa.

Cal sentir la veu de tota la comunitat educativa: docents, administracions, famílies, infants.

Per arribar a una decisió sobre el temps educatiu cal seguir cercant estratègies, espais i temps per tal que hi hagi debats en profunditat on cadascú hi pugui aportar, dir la seva, aportant arguments sòlids per buscar la millor solució. Tot el que fem ha de tenir com a objectiu la millora de l'educació dels nostres infants.

L'escola Pau Vila, d'El Papiol: una experiència de jornada continuada

Enric Naval, director del centre, va explicar el procés pel qual la seva escola havia entrat a formar part del pla pilot del departament d'Ensenyament i la repercussió d'aquest canvi en el funcionament del centre.

L'escola Pau Vila és l'única escola d'El Papiol, una localitat de la comarca del Baix Llobregat, a la part occidental de la serra de Collserola. El poble té uns 4.000 habitants. En el context del Baix Llobregat és un poble petit, però que compta amb una escola de música, amb una biblioteca acabada d'inaugurar, un pavelló amb piscina coberta... equipaments esportius i educatius que ofereixen activitats extraescolars a l'escola, i amb qui cal coordinar-se per arribar a acords sobre horaris. L'escola està situada en un punt elevat del poble,

L'experiència de l'escola Pau Vila com a centre pilot va començar el mes de març de 2012. El director dels serveis territorials els va proposar ser escola pilot per realitzar l'experiència de

jornada continuada, com a centre pilot, junt amb sis escoles més d'arreu de Catalunya: cinc de Girona, una de les terres de l'Ebre i la d'El Papiol, amb el requisit d'elaborar un projecte i que la

sol·licitud per fer-la sigues aprovada pel consell escolar sense cap vot en contra. Això suposava l'acord de l'Ajuntament, les famílies i el professorat.

A El Papiol, l'única escola fa jornada continuada des de fa cinc anys.

Un cop acceptat el repte va començar la fase prèvia a la implementació de la prova projecte, la qual cosa va implicar treballar en tres direccions: per una banda, assegurar el suport, la coordinació i la participació activa per part de tot el claustre; per l'altra de l'AMPA, sobretot de la junta; i, finalment, de tot el poble: de l'ajuntament, de l'escola de música, que va tenir molt interès perquè es fes jornada continuada a l'escola, ja que els permetria començar també més d'hora; de la biblioteca, que ofereix un reforç gratuït per a l'alumnat que es troba en situacions familiars desfavorides, i de tot l'esport base, i el centre esportiu municipal.

La direcció va presentar el projecte i la sol·licitud del consell escolar, sense cap vot en contra, als serveis territorials, el 27 de juny del 2012, i el director dels serveis territorials els va autoritzar a fer la jornada continuada a partir del curs 2012-13.

Al setembre va començar la fase d'implementació, amb la prèvia planificació de les actuacions i corresponents indicadors d'avaluació

a la planificació general anual del centre, el document que recull els objectius i les activitats que es faran al llarg de tot el curs escolar. Per exemple, a les reunions d'inici de curs es va informar les famílies de com s'organitzava l'horari, si les sessions serien de tres quarts d'hora o d'una hora, com seria l'alimentació, etc. També es van haver de consensuar els horaris, tant de classe com de patis; l'acollida matinal, el menjador, com a temps educatiu, el suport escolar personalitzat, i, el més important, els horaris dels i de les mestres.

Un cop començades les classes amb el nou horari, l'escola es va centrar no tant en els resultats sinó en la implementació, amb dos objectius clau: per una banda, fer l'estudi i seguiment de l'impacte de la jornada continuada, com a demanda explícita del departament com a centre pilot, i segon, vetllar perquè tot anés bé fent les modificacions pertinents, ajustant segons les circumstàncies.

Per fer aquest estudi, els tres primers anys de pilotatge l'escola Pau Vila va comptar amb una comissió de seguiment, formada per la directora adjunta dels serveis territorials, l'inspector, la regidora d'educació o l'alcalde d'El Papiol, un representant de les famílies i un dels docents al consell escolar, a més de la direcció de l'escola.

Els tres primers anys hi va haver una comissió de seguiment que vetllava per l'aplicació del canvi de jornada.

Des del primer any fins ara, des de la direcció general del departament d'Ensenyament, es va crear un organ tècnic de seguiment i d'avaluació, formada per totes les direccions de les escoles que participen en la prova pilot.

Normalment aquest òrgan es reuneix un o dos cops al llarg del curs, amb l'objectiu de fer el seguiment i l'avaluació de l'experiència.

Concretant el dia a dia a l'escola, cal dir que l'alumnat ha passat de tenir un horari lectiu partit a un horari continuat des de 9 a 14, només amb les interrupcions de les hores dels patis. A primària es fa una pausa de mitja hora, i a infantil dues, una de mitja hora i una altra d'un quart d'hora.

Enric Naval fa una valoració molt positiva de la jornada continuada. L'alumnat concentra l'activitat lectiva en les hores de millor rendiment i efectivitat. Els i les mestres disposen de més temps per fer reunions i grups de treball, l'hora d'exclusiva es fa a les tardes.

El dia a dia amb jornada continuada

A partir de les dues, l'alumnat les famílies dels quals poden conciliar el seu horari familiar i escolar van a dinar a casa. Així, poden estalviar-se

el cost del dinar de l'escola, poden disposar de més temps per compartir amb la família, realitzar altres activitats extraescolars, fer deures o no fer res. I els que no poden conciliar continuen disposant d'un servei de menjador fins les 16.30. Respecte al tema de l'equitat, es va destacar la tasca feta pels serveis socials municipals. A més de tramitar les beques menjador del consell comarcal (més de cinquanta aquest any), l'ajuntament ha previst una dotació per a assegurar que 10 alumnes més es quedin a menjador amb el cost cobert al 100%, no tan sols per assegurar l'àpat, sinó per tal que comparteixin aquest temps educatiu, això és molt important.

També cal destacar els diners que dedica l'ajuntament a atendre l'alumnat de famílies en situacions desfavorides a través del reforç escolar gratuït a la biblioteca a partir de les quatre.

L'escola Pau Vila compta també amb un servei d'acollida matinal. Algunes activitats extraescolars, com l'anglès i la música comencen a

les 15.30 h, i les esportives a les 16 h: el nou horari permet avançar-ne el començament.

Després de cinc anys de fer jornada continuada, tant mestres com alumnes com famílies de l'escola Pau Vila en fan una valoració global molt positiva. La jornada continuada a l'escola no només forma part de la cultura del centre, sinó de tot el poble d'El Papiol.

Aclarint dubtes

Després d'aquesta explicació, es va obrir un torn de paraules. La primera intervenció van interessar-se per si hi havia hagut famílies que havien marxat de l'escola en desacord amb el canvi de jornada. Enric Naval va aclarir que hi havia hagut un parell de baixes, el primer any, però que no es podien vincular al canvi de jornada, i que tampoc havien notat cap davallada en la matrícula.

Una segona qüestió va fer referència al nombre d'alumnes que feien ús del menjador de l'escola. El director va donar les xifres: "Tenim 325 alumnes, dels quals al voltant de 150 es queden a menjador actualment. Abans de la jornada intensiva s'hi quedaven 210, el primer any vam baixar a 110 i ara hem tornat a pujar una mica. Més o menys el 50% se'n van a casa. Alguns tornen a l'escola a les 3.30 per fer extraescolars".

Maria José López, directora de l'escola Saltells, va preguntar si infants, mestres i famílies eren més feliços amb la nova jornada. Enric Naval va respondre que en les enquestes de satisfacció la valoració de tothom era molt positiva.

Charo Díez, directora de l'escola Sant Martí, va preguntar si s'havia notat alguna variació en els resultats de competències bàsiques. La resposta va ser que no:

" Nosaltres de moment tenim bons resultats. Vincular resultats amb jornada em sembla arriscat, amb quatre anys no podem fer una generalització, a part que no hi crec... A Navarra tenen millors resultats que a Andalusia i als dos llocs es fa jornada compactada. A la nostra escola els resultats s'han mantingut en la mateixa línia que estaven abans. El que sí que hem vist és que la jornada compactada no influeix negativament. Ara, associar jornada i resultats no, no hi ha cap evidència científica". Igualment, el director de l'escola Pau Vila va aclarir que pel fet de ser escola del pla pilot no tenien més recursos que les altres escoles: amb la plantilla que els correspon pel tamany de l'escola, s'ha optat per una flexibilització horària interna, adaptada a les activitats i al currículum. Aquest curs han incorporat les tècniques de relaxació, després del pati i els ajuda molt a tranquil·litzar-se; aplicant el sentit comú de les mestres, es van canviant les activitats, fent-les més manipulatives, més participatives.

Imatges: José R. Urbano, Ajuntament de Cerdanyola; extreptes del vídeo-resum de la jornada (Miquel Oliver), excepte p. 4, Tina Floersch, www.unsplah.com

Redacció: Servei d'Educació, Ajuntament de Cerdanyola del Vallès

Els vídeos de la jornada es poden veure a la web municipal d'educació, www.cerdanyola.cat/educacio